

SELETUSKIRI

põllumajandusministri määruse “Põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamise investeringutoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 ja § 82 lõike 3 alusel. 2014. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2014–2020, mille kaudu on Eestil EL-i liikmesriigina võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa EL-i maaelu arengu toetuste eelarvest.

Maaelu arengu toetusi antakse “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) alusel, mis kiidetakse heaks Euroopa Komisjoni otsusega.

Määrus kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) (edaspidi *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013*) artikli 17 lõike 1 punkti a alusel.

Eelnõu alusel antava investeringutoetuse üldeesmärk on põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamine ja keskkonnanahoidliku põllumajandustootmise arendamine. Investeringutoetuse spetsiifilised eesmärgid on järgmised:

- põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamine tootmise nüüdisajastamise ja ühise majandustegevuse edendamise kaudu;
- keskkonnanahoidlike põllumajandus- ja loomakasvatusehitiste rajamine ja uuendamine;
- keskkonnasõbraliku energia tarnekindluse suurendamine põllumajandusettevõtetele.

Arengukava SWOT-analüüs toob põllumajandustootmisega seotud nõrkustena välja Eesti põllumajandustootjate väikese konkurentsivõime võrreldes EL-i keskmisega, väikeste põllumajandustootjate halva kohanemisvõime ning põllumajandustootjate ebapiisavad majanduslikud võimalused täiendavateks investeringuteks, mh keskkonnakaitselisteks investeringuteks. Eesti põllumajandusettevõtjate madalamad tootlikkusnäitajad võrreldes EL-i keskmistega on tingitud mitmetest asjaoludest, millest olulisemad on keskmisest madalam põllumajandustoetuste tase, geograafiline paiknemine Euroopa põhjapoolsemas osas (s.o suuremad kulud talveperioodil, kallimad tootmishooned, taimekasvatuses lühem vegetatsiooniperiood ja väiksem saagikus) ja väike siseturg (s.o kõrgemad tootmissisendite hinnad ja madalamad väljundite hinnad). Osa põllumajandusettevõtete arengut pidurdab endiselt amortiseerunud tootmisbaas.

Arengukava ettevalmistamiseks tegutsesid ettevalmistav juhtkomisjon ja valdkonnapõhised töögrupid, kuhu kuulusid ka põllumajandustootjate huvigruppide esindajad, kelle ettepanekuid ja arvamusi arvestati.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna maaettevõtluse büroo peaspetsialist Harry Pässe (625 6527, harry.passa@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegid Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunikud Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee) ja Marion Saarna (625 6166, marion.saarna@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 22 paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala.

Eelnõu eesmärk on kehtestada arengukava alameetme 4 “Investeeringud materiaalsesse varasse” tegevuse liigi 4.1 “Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks” raames investeeringutoetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning kord, toetuse saamise täpsemad nõuded taotlejale ja toetatavale tegevusele, abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud, toetuse määr ja suurus, taotlusele esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord, taotluse hindamise kriteeriumid ja taotluse hindamise kord, taotluste rahuldamise ja rahuldamata jätmise kord, toetuse saaja kohustused ning toetuse väljamaksmise, sealhulgas enne kulutuste tegemist toetuse väljamaksmise kord.

Eelnõu § 2 lõike 1 kohaselt saab toetust taotleda ettevõtja äriseadustiku § 1 tähenduses, kelle müügitulust moodustas omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu kas koos või eraldi mõlemal taotlemise aastale vahetult eelnenud majandusaastal enam kui 50% kogu müügitulust ning ületas taotlemise aastale vahetult eelnenud majandusaastal 14 000 eurot ja oli taotlemise aastale vahetult eelnenud teisel majandusaastal vähemalt 1200 eurot. Äriseadustiku tähenduses loetakse ettevõtjaks füüsilisest isikust ettevõtja ja äriühing. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 17 kohaselt antakse toetust põllumajandustootjatele või põllumajandustootjate rühmadele, mistõttu on oluline, et toetust saavad põllumajandustoomisega tegelevad isikud, kelle müügitulust suurem osa tuleb omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügist. Põllumajandustooted ja nende töötlemisel saadud tooted on Euroopa Liidu toimimise lepingu¹ I lisas nimetatud tooted. Müügitulu alampiiri kehtestamine tagab toetuste parema mõju toetuse andmise eesmärkide täitmisel.

Eelnõu § 2 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud erisus nendele ettevõtjatele, kes tegelevad hobusekasvatusega või osutavad hobusekasvatusega seonduvaid teenuseid. Hobusekasvatajate müügitulu kohta on kehtestatud erisus, sest hobusekasvatus on põllumajandusvaldkond, mis üldjuhul ei tegele pidevalt põllumajandustoodete müügiga.

Eelnõu § 2 lõikes 3 on sätestatud tegevused, mida selle määruse tähenduses loetakse hobusekasvatusega seonduvate teenuste osutamiseks. Hobusekasvatusega seonduvateks teenusteks loetakse justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 “Kohtule dokumentide esitamise kord” lisas 16 “Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK)” (edaspidi *EMTAK 2008*) loetletud järgmised tegevused:

- 1) EMTAK 2008 jao R alajao 93199 “Mujal liigitamata sporditegevus” tähenduses võistlus- ja ratsahobuste tallide tegevus, mille alla loetakse näiteks ratsateenused, ratsutamistunnid, hobuste rent võistlusteks, teenused hoburakenditega, hobuse esmane väljaõpe, hobuse treening, sõitja/ratsaniku treening, hobustega seonduvate oskuste koolitus ja atesteerimine, ratsutamisõpetus;
- 2) EMTAK 2008 jao N alajao 77399 “Muu mujal liigitamata masinate, seadmete jm materiaalse vara rentimine ja kasutusrent” tähenduses hobuste rentimine;
- 3) EMTAK 2008 jao A alajao 01621 “Loomakasvatuse abitegevused” tähenduses hobustega seotud teenused, näiteks hobuserautajate tegevus, sugutäkkude kasutamise teenus.

¹ Leitav aadressil http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_et.htm.

Hobusekasvatusega seonduvate teenuste nimekirja koostamisel on arvestatud Eesti hobusekasvatajaid ühendavate esindusorganisatsioonide (Eesti Hobusekasvatajate Selts, Eesti Traaviliit, Eesti Sporthobuste Selts) ettepanekuid.

Eelnõu § 2 lõige 4 kehtestab erisuse, et toetust saab taotleda ka ettevõtja, kes ei ole tegutsenud vahetult enne taotluse esitamise aastat vähemalt kahte majandusaastat, juhul kui ta on täielikult üle võtnud füüsilisest isikust osanikule, aktsionärile, liikmele või nende vanemale või vanavanemale kuulunud füüsilisest isikust ettevõtja (edaspidi *FIE*) põllumajandusettevõtte.

Selle erisusega on toetuse taotlemiseks antud võimalus ka neile ettevõtjatele, kes on muutnud oma ettevõtlusvormi või oma lähisugulase ettevõtte ettevõtlusvormi *FIE*-st äriühinguks ühel taotlemisele vahetult eelnenud kahest majandusaastast. Sellisel juhul vaadeldakse taotleja majandusnäitajate vastavust eelnõus sätestatud tingimustele järgmiselt:

- kui taotlejal ei ole olnud kohustust majandusaasta aruannet äriregistrile esitada, siis vaadeldakse eelnõus sätestatud toetuse saajale seatud nõuete täitmist selle *FIE* andmete alusel, kelle põllumajandusettevõtte üle võeti;
- kui taotlejal on äriregistrile esitatud üks majandusaasta aruanne ja teise majandusaasta aruande esitamise tähtaeg ei ole möödunud, siis vaadeldakse taotleja taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta nõuete täitmist taotleja majandusaasta aruande alusel ja vahetult eelnenud teise majandusaasta nõuete täitmist selle *FIE* andmete alusel, kelle põllumajandusettevõtte üle võeti.

Taotluse esitamise ajaks peab ülevõetud *FIE* olema oma tegevuse lõpetanud. *FIE* kohustused ja vara peavad olema üle läinud toetust taotlevale äriühingule.

Eelnõu § 2 lõike 6 kohaselt saab toetust taotleda ettevõtjaid ühendav tulundusühistu (edaspidi *tootjarühm*), kes on ELÜPS-i § 88 alusel tunnustatud tootjarühm, või tootjarühm (edaspidi *tunnustamata tootjarühm*), kes vastab järgmistele nõuetele:

- 1) tunnustamata tootjarühmal on vähemalt viis liiget, kellel ei ole valitsevat mõju konkurentsiseaduse tähenduses (edaspidi *sõltumatu liige*), ning iga liikme omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal oli 2400 eurot ning moodustas üle 50% kogu müügitulust;
- 2) tunnustamata tootjarühma vähemalt viie sõltumatu liikme omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu kokku ületas taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal 14 000 eurot;
- 3) tunnustamata tootjarühma sõltumatu liige ei tohi olla teise tunnustamata tootjarühma sõltumatuks liikmeks;
- 4) tunnustamata tootjarühma põhikirjas sätestatud eesmärk ja tegutsemisvaldkond on seotud tema liikmete põllumajandusliku tegevusega.

Tootjarühma enda tegevusajale ja majandusnäitajatele nõudeid seatud ei ole. Tootjarühma põhikirjas sätestatud eesmärgiks ja tegutsemisvaldkonnaks võivad olla näiteks põllumajanduslikud ja saagikoristusjärgsed tegevused, biomassi töötlemine ning bioenergia tootmine. Näiteks on toetatavad ka investeeringud, kus ühe valdkonna põllumajandustootjad hakkavad tegelema teise põllumajandusliku valdkonnaga. Kuna arengukava SWOT-analüüs toob põllumajandustootmistega seotud nõrkustena välja väikeste põllumajandustootjate halva kohanemisvõime ning põllumajandustootjate ebapiisavad majanduslikud võimalused täiendavateks investeeringuteks, siis ühistegevus ja ühiselt investeeringute tegemine aitab parandada väiksemate põllumajandustootjate läbirääkimispositsiooni turul ja sektori üldist konkurentsivõimet. PRIA kontrollib tootjarühma tegevusvaldkonda tulundusühistuseaduse § 6 lõike 1 punkti 2 ja § 7 lõike 1 punkti 4¹ alusel.

Tagamaks ühistegevuse kaudu väiksemate tootjate konkurentsivõime, on kehtestatud ettevõtjaid ühendava ühistu liikmetele põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu alampiiriks liikme kohta vähemalt 2400 eurot. Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituudi 2011. aastal koostatud uuringu “Maaelu arengu aruanne” kokkuvõttes on jõutud järeldusele, et olukorras, kus põllumajandustootjad on enamikul juhtudel hinnavõtjad ja kogu muu toiduketi osad hinnakujundajad, tuleb enam tähelepanu pöörata toiduhinna kujunemisele ning lisandväärtuse jagunemisele ahelas.

Lisaks on Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituut 2011. aastal tehtud uuringus “Tootjarühmade toetamine maaelu arengukava raames ja selle mõju põllumajandussektori konkurentsivõime kasvule” jõudnud järeldusele, et ühistegevuse mõju põllumajandustootjate konkurentsivõimelisusele avaldus tootjaorganisatsioonide liikmeks olevate nende põllumajandustootjate suuremas arvus, kes julgevad planeerida müügitulu kasvu, ning pidevas turundustegevuse paranemises.

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) kontrollib määruse § 2 lõigetes 1, 2 ja 6 kehtestatud kogu müügitulu ning omatoodetud põllumajandustoodete müügitulu ja omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud põllumajandustoodete müügitulu näitajaid ettevõtjate majandusaruannete näitajate, füüsilise isiku ettevõtlastest saadud tulu deklareerimise vormi E andmete või toetuse taotleja poolt toetuse taotluses avaldatud andmete alusel.

Eelnõu § 2 lõike 6 punkti 3 eesmärk on vältida olukorda, kus ühed ja samad tunnustamata tootjarühma liikmed saaksid omavahel moodustada erinevaid tunnustamata tootjarühmi ja seeläbi taotleda toetust mitmeid kordi. Sätte eesmärk on vältida toetuse koondumist üksikute toetuse saajate kätte. Teise toetust taotleva tunnustamata tootjarühma liikmeks olemine ei ole välistatud, kuid igal tunnustamata tootjarühmal peavad olema erinevad viis sõltumatut liiget, kes ei ole märgitud teise tunnustamata tootjarühma liikmena.

Eelnõu 2 lõikes 7 on täpsemalt selgitatud, keda loetakse selle määruse tähenduses nooreks ettevõtjaks. Taotleja loetakse nooreks kui ta on taotluse esitamise hetkel kuni 40-aastane. Äriühingu puhul peavad olema kõik aktsionärid või osanikud ja juhatuse liikmed nooremad kui 40 aastat. Arvestades, et põllumajandustootmisega tegelevate töötajate keskmine vanus on suhteliselt kõrge, on meetme üheks eemärgiks toetada noorte ettevõtjate investeringuid põllumajandustootmisse või põllumajandussaaduste töötlemisse. Noor ettevõtja saab toetust 5% kõrgema toetuse määraga. Kuna tootjarühm saab ka toetust 5% kõrgema toetuse määraga, siis noore põllumajandustootja määratlust neile ei kohaldata.

Eelnõu §-s 3 on sätestatud nõuded toetuse taotlejale.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkt 1 sätestab, et taotlejal ei tohi olla riikliku maksu võlga või riikliku maksu võla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasuta ettenähtud summas. ELÜPS-i § 79 lõike 4 kohaselt jäetakse taotlus rahuldamata, kui taotleja ei vasta toetuse saamiseks esitatud nõuetele. ELÜPS-i seletuskirjas esitatud § 79 lõike 4 seletuse kohaselt on EL-i õigusest otseselt mittetulevate taotluse rahuldamata jätmise aluste puhul tegemist traditsiooniliste, ka kehtivas ELÜPS-is esinevate alustega. Seega on *PRIA*-l õigus kontrollida kogu taotluse menetlemise ajal ja enne toetuse väljamaksmist taotleja ja toetuse saajal riikliku maksu võla olemasolu ning maksuvõla olemasolu korral selle ajatust ja maksete tähtaegset tasumist.

Eelnõu § 3 lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud piirangutega tagatakse, et toetust saavad taotleda vaid ettevõtjad, kes on jätkusuutlikud ning kelle majandusnäitajate alusel võib eeldada, et täiendavad investeringud aitavad kaasa ettevõtja arengule ega muutu ettevõtjale koormavaks. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 17 kohaselt peab meetme

kohane toetus parandama põllumajandusliku majapidamise üldist tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust.

Sätetatud lühiajaliste ja pikaajaliste kohustuste ning käibevara, põhivara ja omakapitali mõisteid on selgitatud Raamatupidamise Toimkonna juhendi 2 “Nõuded informatsiooni esitusviisile raamatupidamise aastaaruandes (muudetud 2011)”² (edaspidi *RTJ*) punktides 17–19 ja selle lisas 1 esitatud bilansikirjete selgituses. Lühiajalised kohustused on kohustused, mis eeldatavasti arveldatakse ettevõtte tavapärase äriotsuse jooksul, või varad, mida tõenäoliselt suudetakse realiseerida 12 kuu jooksul. Kõik kohustused, mis ei ole lühiajalised kohustused, on pikaajalised kohustused. Varade kogusumma on taotleja käibevara ja põhivara kokku. *RTJ* punktide 14 ja 16 alusel on käibevarad varad, mis eeldatavasti realiseeritakse ettevõtte tavapärase äriotsuse jooksul. Kõik varad, mis ei ole käibevarad, on põhivarad.

Taotleja võlakordaja ehk võõrkapitali osakaalu näitaja ei tohi taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal olla suurem kui 0,7. Taotleja maksevõime näitaja peab taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal olema suurem kui 1.

Võlakordaja näitab võõrkapitali osatähtsust kogukapitalis, st kui suurel määral on ettevõtte vara finantseeritud laenukapitaliga ehk kui palju oli bilansipäeval kohustusi kokku varade iga euro kohta. Võlakordaja ehk võõrkapitali osakaalu näitaja arvutatakse järgmise valemi alusel: võlakordaja = kohustused (lühiajalised kohustused, pikaajalised kohustused) / koguvara (käibevara, põhivara). Suure võlakoormuse korral võib müügitulu või debitoorse võla laekumissageduse järsk langus osutada saatuslikuks ja ettevõtte ei saa oma kohustusi tasutada ning sellega seoses kasvab võlausaldajate risk.

Maksevõime suuruse piirangu eesmärk on vältida põllumajandusettevõtte käibevahendite puudujääki ning sellest tulenevaid võimalikke majandusraskusi, mida kavandatav investeering võib kaasa tuua. Maksevõime näitaja ehk lühiajaliste kohustuste kattekordaja arvutatakse järgmise valemi alusel: maksevõime näitaja = käibevara / lühiajalised kohustused. Eelnimetatud nõuded on samased perioodil 2007–2013 rakendatud nõuetega.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkt 4 sätestab, et taotleja ega eelnõu § 2 lõikes 6 nimetatud tootjarühma liikme kohta ei ole taotluse esitamise tähtpäevale järgneva päeva seisuga karistusregistrisse kantud karistusandmeid toidu- ja söödaohutuse, looma- ja taimetervise, loomade heaolu ning keskkonnanõuete rikkumise eest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 17 lõike 6 kohaselt võib juhul, kui liidu õigusega nähakse põllumajandustootjatele ette uusi nõudeid, anda toetust nendele nõuetele vastamiseks vajalike investeeringute tegemiseks maksimaalselt 12 kuu jooksul alates kuupäevast, kui need muutusid põllumajandusliku majapidamise jaoks kohustuslikuks.

Kui toetuse saajal on kehtiv karistus ja sellega on kaasnenud ka ettekirjutus, siis puudub investeeringutoetusel ergutav mõju, kuna vastavate riiklike õigusaktide kohaselt peab toetuse taotleja tegema ettekirjutusega ettenähtud investeeringu niikuinii. Kuna eelnõu alusel antava investeeringutoetuse eesmärk on põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamine, mitte olemasolevate rikkumiste likvideerimine, siis ei täidaks loomade heaolu ning keskkonnanõudeid rikkunud ettevõtjate toetamine meetme eesmärki.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkt 5 kehtestab piirangud toetuse taotlemisele, kui sama investeeringuobjekti kohta on toetust saadud riigieelarvelistest, EL-i või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, välja arvatud § 5 lõike 1 punktis 9 nimetatud põllumajandusmasinad, mida ehitatakse ümber biogaasi või biokütuse tarbimiseks, eeldusel, et selle masina eelnevalt toetuse saamiseks kavandatud sihtotstarve ei muutu. Piirangu

² Vt <http://www.rmp.ee/raamatupidamine/rtj/>.

eesmärk on vältida investeringuobjekti topeletrahastamist läbi erinevate arengukava alusel antavaid toetuste või struktuurifondide vahenditest saadud abi või toetuste. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) (edaspidi *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013*) artikli 30 kohaselt EAFRD-st rahastatavaid kulusid ei tohi katta liidu eelarvest ühegi teise rahastamisvahendiga.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkt 6 kehtestab, kui taotleja on varem saanud toetust riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest või on saanud muud tagastamatut riigiabi, mis on kuulunud tagasimaksmisele või tagastatavat riigiabi, peab tagasimaksmisele kuulunud summa olema tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud summas. Selle nõude eesmärgiks on maandada riigile lisanduvate rahaliste kohustuste (rikkumiste tagasimaksed) tekkimise riski ning tagada vahendite kasutamise sihtotstarbelisus ja jätkusuutlikkuse suurendamine.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkti 7 kohaselt ei tohi taotleja suhtes olla algatatud likvideerimismenetlust ega välja kuulutatud pankrotti.

Pankrotiseaduse § 1 lõike 3 alusel on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine.

Nimetatud asjaolude tuvastamisel tugineb PRIA eelnõu § 3 lõike 1 punktis 2 nimetatud võlakordaja ja sama lõike punktis 3 nimetatud maksevõime näitajatele. Samuti kontrollib PRIA taotleja või toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või väljakuulutatud pankroti teate olemasolu Eesti Vabariigi ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu § 3 lõike 1 punktis 8 on sätestatud majandusaasta minimaalne pikkus, mis on vajalik toetuse taotlemisel taotlejatele võrdsete tingimuste tagamiseks. Eestis on majandusaasta üldjuhul 12 kuu pikkune, kuid erandjuhtudel võib see olla pikem või lühem. Lühem saab majandusaasta olla näiteks olukorras, kus ettevõtja muudab oma majandusaasta alguse ja lõpu aega. Toetuse taotlemisel võib taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta olla pikem kui 12 kuud, kuid mitte lühem.

Eelnõu § 3 lõike 1 punkt 9 sätestab taotlejale kohustuse, mille alusel peab taotleja, kes on äriühing, olema esitanud taotlemisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded äriregistrisse. Kohustuse eesmärgiks on tagada taotluste menetlemisel kasutatavate majandusnäitajate ja äriregistris oleva ettevõtte majandusnäitajate samasus.

Kassapõhist raamatupidamist pidava FIE puhul vaadatakse majandusnäitajaid tuludeklaratsiooni vormi E alusel. Äriühing, kes on taotlemisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta jooksul üle võtnud FIE põllumajandusettevõtte, peab samuti olema esitanud majandusaasta aruande äriregistrile, kui nimetatud aruande esitamise tähtaeg on möödunud.

Eelnõu § 3 lõike 2 kohaselt ei kohaldata tootjarühmale eelnõu § 3 lõike 1 punktides 2, 3, 8 ja 9 sätestatud nõudeid.

Eelnõu § 3 lõike 3 kohaselt ei või taotleja kavandatava investeringu tegemist alustada varem ja investeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval, välja arvatud ettevalmistav töö, mille puhul ei või töö tegemist tõendavad dokumendid olla väljastatud varem kui 2014. aasta 1. jaanuaril.

Eelnõu §-s 4 on sätestatud nõuded taotlejale tulenevalt toetatava tegevuse liigist.

Eelnõu § 4 lõikes 1 on sätestatud põllumajandussaaduste tootmiseks, säilitamiseks ja toodangu esmamüügi eelseks ettevalmistuseks vajalike mobiilsete masinate ja seadmete (sh põllutöömashinade, haakeriistade) ostmise täpsemad tingimused. Mobiilsete masinate ja seadmete ostmiseks saavad toetust taotleda ettevõtjad, kes vastavad vähemalt ühele järgmistest nõuetest:

- taotleja taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta keskmine müügitulu oli alla 200 000 euro;
- taotleja omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulust moodustab taotlemise aastale vahetult eelnenud kahel majandusaastal EMTAK 2008 tegevusvaldkondade 01131 “Köögilja- (sh kõrvitsaliste), juurvilja- ja mugulviljakasvatus, k.a seenekasvatus”, 01191 “Lillekasvatus”, 012 “Mitmeaastaste taimede kasvatus”, välja arvatud 01291 “Muude mitmeaastaste taimede kasvatus”, ning 013 “Taimede paljundamine” raames saadud müügitulu kokku vähemalt 70%;
- taotleja on eelnõu § 2 lõikes 6 nimetatud tingimustele vastav tootjarühm.

Eesti Maaülikooli 2014. aastal tehtud uuring “Põllumajandusettevõtjate, sh investeringutoetuse taotlejate finantsolukord 2015. aastaks” leidis analüüsides põhivara seost müügitulu suurusega, et põhivara suurus oli suures korreleeruvuses müügitulu suurusega ($r = 0,8$) ehk mida suurem oli ettevõtja müügitulu näitaja, seda suurem oli ka ettevõtja põhivara suurus. Eelnevast tulenevalt on vajalik toetada masinate ja seadmete ostu pigem väiksema müügituluga ettevõtjatel.

Eesti Maaülikooli poolt 2011. aastal aiandustootjate hulgas korraldatud küsitlus näitas, et aiandustootjate arengut pärssivad kõige enam halb mullaviljakus, sobiva tööjõu vähesus, rahaliste vahendite keeruline kättesaadavus, vähesed ekspordivõimalused ning noorte ettevõtjate vähesus. Selle leevendamiseks on vajalik tootmist nüüdisajastada, mis nõuab investeringuid.

Eelnõu § 4 lõike 2 punktides 2–6 kehtestatakse investeringuobjekti omandikuuluvus ning alused juhul, kui investeringuobjekti alune maa ei kuulu toetuse taotleja omandisse vähemalt viis järgnevat aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Eelnõu § 5 lõikes 1 punktides 1, 3, 5 ja 6 ning § 5 lõike 3 punktides 2, 7, 8 ja 10 nimetatud investeringuobjektid ja nende alune maa peavad olema taotleja omandis või on taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Kui toetust taotletakse § 5 lõike 1 punktides 2, 4, 6 ja 7 nimetatud tegevuste kohta, on investeringuobjekti alune maa taotleja omandis või on taotleja kasuks seatud hoonestusõigus või on hoonele või rajatisele, kuhu investeringuobjekt paigutatakse, seatud taotleja kasuks kasutusvaldus või investeringuobjekti sihipärasest kasutamist võimaldav rendileping vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Eelnõu § 5 lõike 2 punktis 2 nimetatud juurdepääsutee rajamisel või rekonstrueerimisel on juurdepääsutee eratee teeseaduse § 5 tähenduses ning kui tee ei kuulu taotleja omandisse, siis peab olema taotleja kasuks seatud realservituut vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Nimetatud sätetega tagatakse, et investeringuobjekti saaks kasutada sihipäraselt nii selle ostmise või ehitamise hetkel kui ka vähemalt viie aasta jooksul arvates viimasest toetusosa väljamaksmisest.

Eelnõu § 5 lõikes 1 on sätestatud tegevused, mille kohta saab toetust taotleda.

Toetatakse põllumajanduslike tootmishoonete või rajatiste ehitamist ehitusseaduses sätestatud tingimustel ja korras. Ehitusseaduse alusel loetakse ehitamiseks ka hoone või rajatise rekonstrueerimist. Ehitise lammutamine ei ole toetatav, v.a juhul, kui nimetatud tegevus ei

moodusta osa ehitusprojektis ettenähtud ehitustöödest. Hoone või rajatise parendamine ei ole abikõlblik.

Investeeringute puhul ehitistesse, kus peetakse loomi, ei tohi loomade planeeritav arv ületada loomade pidamist reguleerivates õigusaktides (näiteks põllumajandusministri määrused “Nõuded veise pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta” ja “Mahepõllumajandusliku tootmise nõuded”) kehtestatud loomakoha pindala minimaalseid piirmäärasid.

Ehitustegevuse korral toetuse taotlemiseks vajalikud dokumendid on loetletud ehitusseaduse §-s 12 (ehitamisele esitatavad nõuded).

Toetatavad on ka konteinerhoidlad, kui nad on ehitised ehitusseaduse tähenduses ja seda näiteks ka juhul, kui nad on paigaldatud tugevale alusepinnale ning ei vaja paigaldamiseks eraldi vundamenti. Riigikohtu Halduskollegium on oma 21.02.2011 otsuses nr 3-3-1-80-10 jõudnud järeldusele, et ehitise määratlemisel ei piisa üksnes selle tuvastamisest, kas asi on rajatud inimtegevuse käigus ning kas ja kuidas see on teisaldatav. Oluline on asja ehitisena määratlemisel arvestada ka selle asja põhilist kasutusotstarvet (eesmärki), kasutamise viisi, kestvust ja muid asja iseloomustavaid tunnuseid, mis kogumis võimaldavad eristada ehitist teistest asjadest.

Toetatavateks tegevusteks on ka põllumajandusehitisse paigaldatava statsionaarse tehnoloogilise seadme ostmine ja paigaldamine. Statsionaarne tehnoloogiline seade peab olema paikne ning ehitisse kohtkindlalt kinnitatud.

Arvestades innovatsiooni ja teaduse arengut, ei ole toetatavate tegevuste kaudu toetatavate investeeringuobjektide täpne loetlemine eelnõus otstarbekohane, kuna sel juhul jääks võimalik uute konkurentsivõimet parandavate tehnoloogiate kasutamine mitteabikõlblikuks.

Statsionaarsed seadmed võivad, kuid ei pea olema kirjeldatud ehitusprojektis. Toetust võib taotleda ka põllumajandusehitises loomade pidamiseks mõeldud paigaldiste ja vajalike sisseseadete ostmiseks ja paigaldamiseks (näiteks puurid, latrid, sulud, kogumisaedikud, pesamajad, jooginõud, jooturid jms). Toetatavad on ka muud põllumajandustootmises vajalikud sisseseaded, mis ei ole seotud loomade pidamisega. Põllumajandushoone sisseseadete investeeringute eesmärk on toetada põllumajanduslikku tootmistegevust.

Elektri, soojuse, vedelkütuse või gaasi (edaspidi koos *bioenergia*) tootmiseks vajalike hoonete ja rajatiste ehitamine ning nendesse statsionaarsete seadmete ja muu vajaliku sisseseade ostmine ja paigaldamine on toetatav, kui sisendina kasutatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas nimetatud toodet ning toodetavat bioenergiat kasutatakse valdavalt omatarbeks.

Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 05.06.2009, lk 16–62) artikli 2 punkti e tähenduses on biomass põllumajandusest, kaasa arvatud taimsed ja loomsed ained, metsatööstusest ja sellega seotud tootmisest, sealhulgas kalandusest ja vesiviljelusest pärit bioloogilise päritoluga toodete, jäätmete ja jääkide bioloogiliselt lagunev fraktsioon ning tööstus- ja olmejäätmete bioloogiliselt lagunev fraktsioon. Direktiivi 2009/28/EÜ artikli 2 punktide h ja i kohaselt mõeldakse biokütuse all kas vedelat biokütust, mis on energia, sealhulgas elektri-, soojus- ja jahutusenergia, välja arvatud transpordi jaoks kasutatava energia saamiseks kasutatav vedelkütus, mis on toodetud biomassist, ning biokütust, mis on biomassist toodetud transpordis kasutatav vedel- ja gaaskütus.

Elektrienergia müümine elektrivõrku on lubatud eeldusel, et see ei ületa ettevõtja järgmise viie aasta maksimaalset aastast energiatarbimist bioenergia osas. Kui ettevõtte ei tegutse maksimaalvõimsusega, siis on ülejääva bioenergia müümine lubatud.

Toetatav on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisa 8. rühmas nimetatud söödavaid vilju kandvate viljapuu- ja marjaistandike rajamiseks ning laiendamiseks vajaliku paljundusmaterjali ostmine ja istutamine. Söödavaid vilju kandvad mitmeaastased taimed kuuluvad komisjoni määruse (EÜ) nr 1214/2007 (millega muudetakse tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühist tollitariifistikku käsitleva nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisa) CN-koodi 0602 20 alla. Abikõlblik on ka istandikele ja puukoolidele piirdeaedade rajamine. Marjakultuuride istandikud on kultiveeritavad põõsas-, vään- või rohhtaimed, millel kasvavad söödavad viljad. Viljapuud on puud, mille vilju kasutatakse kas toorelt või töödeldakse toiduks. Istandiku rajamise korral ei tohi maksimaalne istikute arv ühe hektari kohta ületada eelnõu lisas 1 nimetatud istikute puhul kehtestatud piirmäära.

Abikõlblik on istandike või puukoolide piirdeaedade rajamine. Lisaks on abikõlblik ka istandikes või viljapuid kasvatavates puukoolides kasutatavate konstruktsioonide ostmine või paigaldamine. Nimetatud konstruktsioonideks sobivad näiteks tuuletõkkeaed, puude toetuse konstruktsioonid ja konstruktsioonid viljapuude kevadtalviseks päikese eest varjutamiseks. Puukool on maa-ala, kus paljundatakse puid (sh ilu- ja viljapuid) ning marja- ja dekoratiivpõõsaid. Kui toetuse taotlejal ei ole istandike ja puukoolide piirdeaedade ning vastavate konstruktsioonide ostmise või paigaldamise hetkel viljapuu- või marjaistandikku, siis eelnõu § 17 lõike 6 kohaselt tuleb toetuse saajal hiljemalt ühe aasta jooksul arvates viimase toetuseosa saamisest rajada kogu investeringuobjekti ulatuses istandik, kus kasvatatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisa 8. rühmas nimetatud söödavaid vilju kandvaid puid ja põõsaid. Abikõlblik ei ole kattekile ostmine ja paigaldamine. Puukoolis kasvatatavad puud ja taimed ei ole eelnõus piiritletud, kuid puukoolide puhul, kus kasvatatakse ka mittesöödavaid vilju kandvaid puid, ilupuid ja dekoratiivpõõsaid, on toetatav vaid piirdeaedade rajamine.

Toetust saab taotleda ka mesilastaru ja mesindusinventari, seenekasvatusseadme, nagu substraadisegisti, autoklaavi, kliimaseadme ja auruboileri, kütteseadme ja -süsteemi, valgustusseadme, kompostisegisti, pastöriseerimiskambri jms ostmiseks ning paigaldamiseks.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 38 lõike 1 kohaselt tähendavad põllumajandustooted põllundus-, loomakasvatus- ja kalandustooted ning nende toodetega otseselt seotud esmatöötlemissaadusi, mis on loetletud nimetatud lepingu I lisas. Kuna põllumajandustootete esmamüügi ettevalmistamist tegevused (näiteks pesemine, sorteerimine jms tegevused) ei muuda toote olemust, siis sellised tooted liigituvad Euroopa Liidu toimimise lepingu I lissasse. Selliste investeringuobjektide alla, mille abil elluviidav tegevus ei muuda toote olemust, kuuluvad näiteks teravilja, mee jt põllumajandussaaduste sorteerimisseaded, kaalud ja muud sarnased masinad ja seadmed. Abikõlblikud ei ole selliste hoonete ja rajatiste ehitamine, mis ei ole otseselt seotud eelnimetatud lepingu I lisa põllumajandustoodete tootmisega, nagu näiteks väetisehoidlate, masinate hoidmiseks ettenähtud hoonete, tuletõrje veevõtukohtade, kütusemahutite ja põllumajandusmasinate parandamiseks ettenähtud töökodade ehitamine.

Põllumajandussaaduste tootmiseks, säilitamiseks ja toodangu esmamüügi eelseks ettevalmistamiseks vajalike uute mobiilsete masinate ja seadmete ostmine on toetatav, kui need on ELÜPS-i § 99 lõigete 6 ja 7 kohaselt kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. ELÜPS-i § 99 sätestab, et registrisse kantakse ühise põllumajanduspoliitika abinõudes osalevate isikute ja nende taotluste ning taotluste menetlemise käigus saadud andmed. Avaliku teabe seaduse kohaselt kehtestatakse täpsed registrisse kantavad andmed registri põhimäärusega.

ELÜPS-i § 99 lõike 6 kohaselt on võrdlushindade kataloog põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri osa. Võrdlushindade kataloog sisaldab sinna kantud asjade või teenuste kohta andmeid, mis võimaldavad neid tuvastada ja määravad nende komplekteerituse või ulatuse (näiteks põllumajandustehnika puhul baasmudeli ja hinna sisse arvestatud lisavarustuse hulga jms), ning ka asja või teenuse seaduse alusel sätestatud korras kinnitatud piirhinda ja selle kehtivuse tähtaega.

Kuna toetusmäär on traktorite ja muude mobiilsete masinate puhul erinev, siis on oluline neid omavahel eristada. Üldotstarbeline põllumajandustraktor on masin, mis on loodud käitama, kandma, vedama või lükkama erinevaid töömasinaid. Selleks on traktor varustatud standardikohaste rippüsteemide, jõusiirdevõllide ja hüdraulika ning elektriühendustega.

Eelnõu § 5 lõike 1 punkti 9 kohaselt on toetatav põllumajandusmasina ümberehitamine biogaasi või biokütuse tarbimiseks. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 5 punkt 5 seab üheks maaelu arengut käsitlevaks liidu valdkondlikuks prioriteediks ressursitõhususe edendamise ning vähese CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamise põllumajanduses ning toiduainete- ja metsandussektoris.

Eelnõu § 5 lõikes 3 on sätestatud tegevused, mis võivad eelnõu § 5 lõikes 1 nimetatud toetatavate tegevustega kaasneda. Toetust ei saa taotleda ainult lõikes 3 nimetatud tegevuse elluviimiseks.

Eelnõu § 5 lõike 3 punkt 1 sätestab, et toetatava tegevuse osaks võib olla ka investeringuobjektiga seotud ettevalmistav töö, milleks võivad olla projekteerimistöö tegemine ning projekteerimiseks vajalik ehitusgeoloogilise ja -geodeetilise uurimistöö ning energiaauditi tellimine (edaspidi *ettevalmistav töö*). Ettevalmistava töö puhul ei või töö tegemist tõendavad dokumendid olla väljastatud varem kui 2014. aasta 1. jaanuaril.

Eelnõu § 5 lõike 3 punkti 2 kohaselt saab toetust taotleda hoone, rajatise või istandiku juurde kuuluva juurdepääsutee ja parkla ehitamiseks ehitusseaduses ja teeseaduses sätestatud tingimustel ja korras. Toetatav juurdepääsutee ja parkla peab olema eratee teeseaduse § 5² tähenduses.

Eelnõu § 5 lõike 3 punkti 3 kohaselt on omanikujärelevalve tegemine toetatav vaid selle hoone või rajatise puhul, mille ehitamiseks toetust taotletakse.

Ehitis peab olema projekteeritud ja ehitatud hea ehitustava ning ehitamist ja ehitusprojekti käsitlevate õigusaktide kohaselt ega või tekitada ohtu inimese elule, tervisele või varale või keskkonnale. Ehitise rekonstrueerimise ja laiendamise korral tuleb tagada rekonstrueeritavate või laiendatavate osade vastavus ehitusseaduses sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 5 lõike 3 punkti 4 kohaselt võib toetatava tegevuse osaks olla infotehnoloogia- ja valveseadmete ning toodangu kvaliteeti määravate seadmete ostmine ja paigaldamine.

Infotehnoloogia- ja valvüsteemide ostmine ja paigaldamine annab võimaluse jälgida näiteks põllumajandushoonetes ja istandikes toimuvat ning parandada seeläbi tootmisprotsessi jälgimist (näiteks põllumajandusloomade inna õigeaegseks avastamiseks).

Eelnõu § 5 lõike 3 punktide 5 ja 6 kohaselt on toetatav infotehnoloogilise lahenduse ja tarkvara ostmine ning lairibale juurdepääsuühenduste (liini ja liinirajatiste) rajamine.

Elektroonilise side seaduse § 2 punkti 8 kohaselt on elektroonilise side võrk ülekandesüsteem koos selle tööks vajalike lülitusseadmete ning muude tugisüsteemidega, mis võimaldab

signaalide edastamist ja suunamist kaabli kaudu, samuti raadio, optiliste või muude elektromagnetiliste vahenditega. Muu hulgas on elektroonilise side võrkudeks, olenemata nende kaudu edastatava informatsiooni iseloomust, satelliitvõrk, telefonivõrk, andmesidevõrk, mobiiltelefonivõrk, ringhäälinguvõrk, kaabelvõrk ja elektrikaablisüsteem, kui seda kasutatakse signaalide edastamiseks või suunamiseks.

Lairibale juurdepääsuühenduste investeeringuobjekt peab võimaldama oma tehnilise lahenduse poolest kiire lairibateenuse osutamist, s.o teenust allalaadimiskiirusega vähemalt 100 Mbit/s. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi välja töötatud „Eesti infoühiskonna arengukava 2020” üheks eesmärgiks on, et ettevõtetal ja asutustel oleks võimalus liituda uue põlvkonna lairibavõrguga ning kasutada internetiühendust kiirusega vähemalt 100 Mbit/s.

Infotehnoloogilise lahenduse eesmärk on selliste infotehnoloogilise lahenduste toetamine, mis aitavad kaasa toomisprotsesside tõhusamaks ja keskkonnahoidlikumaks muutmisele ja seeläbi meetme eesmärkide saavutamisele.

Eelnõu § 5 lõike 3 punkti 7 kohaselt on toetatav hoone või rajatise juurde kuuluvate veevarustus-, kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemide ehitamine ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmine ja paigaldamine, veevarustus- ja kanalisatsioonivõrguga liitumine. Toetust võib taotleda veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemi ning reoveepuhastussüsteemi ja sinna juurde kuuluva seadme ostmise ja paigaldamise ning ehitamise kohta, kaasa arvatud veevarustus- ja kanalisatsioonivõrguga liitumine, kui see on ehitusprojektis ette nähtud ehitusseaduses sätestatud tingimustel ja korras.

Eelnõu § 5 lõike 3 punkti 8 kohaselt on toetatav hoone või rajatise juurde kuuluva elektrisüsteemi ja elektripaigaldise ehitamine, nende juurde kuuluvate seadmete ostmine ja paigaldamine, elektrivõrguga liitumine ning elektri võrguühenduse võimsuse suurendamine, kui need tegevused on ehitusprojektis ette nähtud ehitusseaduses sätestatud tingimustel ja korras.

Eelnõu § 5 lõike 3 punkti 9 kohaselt toetatakse põllumajanduslikus tootmises ja bioenergia tootmises kasutatava patendi, litsentsi või kasuliku mudeli ostmist.

Ühe ja sama investeeringuobjekti võimaliku topeltrahastamise vältimiseks tuleb patent, kasulik mudel või litsents osta, järgides kasuliku mudeli seaduse §-des 42 ja 43 või patendiseaduse §-des 45 ja 46 sätestatud. Litsentsisaaja võib litsentsiandja loal litsentsist tulenevad õigused anda all-litsentsiga kolmandatele isikutele, mis ei ole selle eelnõu kohaselt toetatav. Patenti, kasulikku mudelit või litsentsi ei ole võimalik osta liisimise teel, kuna nende investeeringuobjektide õiguskaitse ei pruugi olla kehtiv liisinguperioodi lõppemisel.

Eelnõu § 6 lõigetes 1–6 sätestatakse toetatava tegevuse abikõlbliku kulu arvestamise alused. Toetatava tegevuse abikõlbliku kulu moodustab investeeringuobjekti väljavalitud käibemaksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohustuslane. Kui taotleja ei ole käibemaksukohustuslane, moodustab abikõlbliku kulu investeeringuobjekti väljavalitud käibemaksuga hinnapakumuse maksumus.

Abikõlblikeks kuludeks on investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus, mis koosneb investeeringuobjekti väljavalitud käibemaksuta maksumusest ja investeeringuobjekti tähistamiseks vajalike sümboolite käibemaksuta maksumusest, kui taotleja on käibemaksukohustuslane, või investeeringuobjekti käibemaksuga maksumus, mis koosneb investeeringuobjekti väljavalitud käibemaksuga maksumusest ja investeeringuobjekti tähistamiseks vajalike sümboolite käibemaksuga maksumusest, kui taotleja ei ole käibemaksukohustuslane.

Samuti on abikõlblik investeeringuobjektiga seotud ettevalmistava töö maksumus (ehitusprojekt ning projekteerimiseks vajalik ehitusgeoloogiline ja -geodeetiline uurimistöö) kuni 10% ulatuses selle investeeringuobjekti abikõlblikust maksumusest, millega ettevalmistav töö kaasnes. Nimetatud kulud on abikõlblikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1305/2013 artikli 60 lõike 2 punkti c alusel. Lisaks on abikõlblik ka omanikujärelevalve tegemise maksumus kuni 3% ulatuses selle investeeringuobjekti abikõlblikust maksumusest, mille üle omanikujärelevalvet tehakse. Eelnõu § 5 lõikes 3 nimetatud tegevuste abikõlblik maksumus kokku on kuni 30% eelnõu § 5 lõikes 1 nimetatud tegevuste abikõlblikust maksumusest. Nimetatud piirangu eesmärk on tagada, et investeeringute tegemisel jääb põhirõhk tootvatele tegevustele.

Investeeringuobjekti abikõlbliku maksumuse alusel arvestatakse taotlejale makstav toetuse suurus, võttes arvesse eelnõu §-s 9 sätestatud toetusmäärasid.

Kõik abikõlblikud kulud peavad olema mõistlikud, selged ja üksikasjalikult kirjeldatud ning taotleja peab tagama kasutatava raha otstarbeka ja säästliku kasutamise. Kulud, mille kohta toetust taotletakse, peavad olema majanduslikult otstarbekad ja vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks. Samuti ei tohi kavandatud ning tehtud kulud olla põhjendamatult kõrged võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga. Taotleja peab tagama toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

ELÜPS-i § 75 lõike 2 kohaselt peavad toetuse taotleja ja toetuse saaja kulude tegemisel järgima toetuse andmise tingimustes sätestatud nõudeid.

Eelnõu § 6 lõike 5 kohaselt toetatakse kuni viie aasta vanuste kasutatud masinate ja seadmete (sh põllutöömasinate, haakeriistade) ostmist.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätteid (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17) (edaspidi *komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014*), artikli 13 punkti b kohaselt sätestavad liikmesriigid oma maaelu arengu programmides tingimused, mille kohaselt võivad kasutatud tehnika ostmise kulud olla toetuskõlblikud.

Kasutatud masinaid ja seadmeid saab osta taotleja, kes on mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsemiseks tunnustatud ettevõtte. Mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsev isik on mahepõllumajanduse seaduse § 3 tähenduses nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 2 punktis d nimetatud isik. PRIA kontrollib põllumajandustootja mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsemises tunnustatust Põllumajandusameti hallatava registri³ alusel. Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskuse 2011. aastal tehtud uuringu „Mahetootmisele ülemineku ja mahetoetuse mõju põllumajandusettevõtete tootmis- ja majandusnäitajatele” kohaselt on mahepõllumajanduslik tootmine võrreldes tavatootmisega vähem efektiivsem, mistõttu on põhjendatud kasutatud tehnika ostmise toetamine.

Eelnõu § 7 on sätestatud kulud, mis ei ole abikõlblikud.

Abikõlblikud ei ole kulud, mis on vastuolus EL-i õigusaktidega, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikliga 45 ja komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68) (edaspidi *komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 808/2014*), artikliga 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

³ Vt <http://jis.agri.ee:22001/jisweb/forms/mainframe.htm>.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014 artikli 13 kohaselt ei ole abikõlblikud taastuenergia tootmiseks tehtud kulud, kui tooraineks ei ole biomass või kui kasutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ artikli 17 lõigetes 2–6 nimetatud biomassi, mis on kogutud loodusliku mitmekesistamise aladelt. Kuna nimetatud alad on looduskaitsealad, siis nimetatud aladelt biomassi kogumine on riiklikult keelatud. Poollooduslikelt kooslustelt saadava biomassi kasutamine on lubatud hoiualadel kaitsekorralduskava kohaselt ja teistel kaitstavatel loodusobjektidel kaitse-eeskirja kohaselt.

Bioenergia tootmisel ei ole lubatud kasutada Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas nimetatud tooteks olevat biomassi, kui biomass on saadud looduskaitsealalt või see on saadud muult alalt (näiteks poollooduslik kooslus või NATURA ala), rikkudes hoiualale koostatud kaitsekorralduskava või teiste kaitstavate loodusobjektide korral kaitse-eeskirja.

Kapitalirendi puhul peab objekt olema taotleja omandis hiljemalt viie aasta möödudes arvates viimase toetusosa väljamaksmisest, kuid mitte hiljem kui 31.12.2023. See tähtaeg on põhjendatud asjaoluga, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) (edaspidi *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1303/2013*), artikli 65 lõike 2 kohaselt on abikõlblikud vaid programmiperioodil tehtud kulud. Taotleja võib toetuse abil soetada investeeringuobjektiga seotud spetsiaaltarkvara, kuid mitte standardtarkvara, -arvutustehnikat ega sidevahendeid, sealhulgas mobiiltelefoni. Abikõlblikuks kuluks ei ole ka tasud taotleja enda või tema töötaja tehtud töö eest.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 45 lõike 3 kohaselt ei anta põllumajanduslike investeeringute puhul investeeringutoetust põllumajandustootmisõiguste, toetusõiguste, loomade ning üheaastaste taimede ostmiseks ega selliste taimede istutamiseks. Abikõlblikud ei ole niisutussüsteemid olenemata sellest, kas niisutussüsteem asub põllumajanduslikus tootmishoones või väljaspool seda.

Ehitamise tehtud investeeringute puhul ei ole abikõlblikud ehituseks vajalike materjalide ostmise kulud, juhul kui toetust ei taotleta ehitustegevuseks.

Eelnõu §-s 8 on sätestatud nõuded investeeringuobjekti hinnapakumuste kohta.

Komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124), artikli 48 lõike 2 punkti e kohaselt hinnatakse rahastamiskõlblikke kulusid asjakohase hindamissüsteemi abil, kasutades näiteks võrdluskulusid, eri pakkumiste võrdlemist või hindamiskomiteed.

Väljavalitud investeeringuobjekti hinnapakumuse ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse ja investeeringuobjekti eest tasutava hinnaga. Kui taotleja ei ole valinud odavaimat hinnapakumust, peab ta tehtud valikut põhjendama. Investeeringuobjekti hinnapakumusel peab iga tegevuse ja investeeringuobjekti hind olema eraldi välja toodud. Hinnapakkuja ega hinnapakkuja osanik, aktsionär, juhtorgani liige või tulundusühistu liige ei tohi omada osalust teise hinnapakkuja äriühingus ega kuuluda teise hinnapakkuja juhatusse või nõukokku. Samuti ei tohi hinnapakkujad olla omavahel seotud. Nimetatud piirangutega püütakse vältida taotleja ja hinnapakkuja ning hinnapakkujate omavahelisest seotusest tingitud kokkuleppetehinguid ja sellest tulenevat ebatervet konkurentsikeskkonda.

Kui toetust taotletakse § 5 lõike 1 punktides 1 ja 3 nimetatud investeeringute tarbeks, peab hinnapakkumine sisaldama üksikasjalikumaid andmeid ehitise kulude kohta. Arvestades põllumajandusehitiste suurt rahalist maksumust ja sellega kaasnevate kulutuste suurt mahtu, on PRIA-l võimalik vajaduse korral teha taotlustes esitatud ehitustegevuse kulude üle paremat kontrolli, kaasates selleks vajaduse korral eksperte. Pakkumismenetlus peab olema tehtud ka ettevalmistava töö või omanikujärelevalve kohta.

Selleks, et parandada kulude mõistlikkuse hindamissüsteemi, on otsustatud perioodil 2014–2020 lisaks eri pakkumiste võrdlemise meetodile kasutusele võtta ka võrdluskulude meetod. Võrdluskulude meetod võetakse kasutusele vaid mobiilsete masinate ja seadmete ostmise puhul. See tähendab, et mobiilsete masinate ja seadmete ostmisel ei ole vaja PRIA-le hinnapakkumust esitada. Toetuse saamiseks peavad mobiilsed masinad ja seadmed olema ELÜPS-i § 99 lõigete 6 ja 7 kohaselt kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri osaks olevasse võrdlushindade kataloogi (edaspidi *hinnakataloog*). Hinnakataloogis fikseeritakse asja või teenuse maksimaalne abikõlblik käibemaksuta maksumus ja selle kehtivuse aeg.

Taotluste menetlemisel loetakse masina või seadme abikõlblikuks maksumuseks taotlusperioodi esimese päeva seisuga hinnakataloogis olevate masina või seadme abikõlblikku maksumust. Hinnakataloogi ei ole võimalik taotlusperioodi ajal uusi masinaid ja seadmeid sisestada. Kasutatud masinate ja seadmete ostmise puhul on toetuse taotlejal vajalik võtta hinnapakkumus uue samaväärse seadme kohta, kui uus samaväärne seade ei ole ELÜPS-i § 99 lõigete 6 ja 7 kohaselt kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

Ehitustegevuste korral koostab PRIA hinnapakkumiste vormi ja avaldab selle oma veebilehel.

Eelnõu § 9 sätestab toetuse määra ja suuruse.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 lõike 1 punkti d kohaselt on “toetusmäär” tegevusele ettenähtud avaliku sektori rahastamisosaluse määr.

Eelnõu § 9 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud, kuidas arvestatakse toetuse määra ja kui suure osa investeeringust võib toetus maksimaalselt moodustada. Üldjuhul antakse toetust kuni 40% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest, välja arvatud traktorite puhul, mille ostmisel on toetus kuni 30% investeeringuobjekti abikõlbliku kulu maksumusest.

Eelnõu § 5 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste puhul, mida tehakse lisa 2 nimetatud veise-, sea-, lamba-, kitse-, hobuse- või lindude pidamiseks mõeldud loomakasvatusehitises või selle ehitamiseks, arvutatakse toetuse suurus ehitusprojekti ettenähtud loomakohtade arvu ja lisa 2 nimetatud maksimaalse toetatava loomakoha maksumuse järgi, kuid toetus ei tohi ületada 40% investeeringuobjekti abikõlbliku kulu maksumusest. Paragrahvi 5 lõike 1 punktis 2 (statsioonarsete masinate ja seadmete ostmine) nimetatud tegevuste puhul arvestatakse loomakoha maksumust juhul, kui investeering tehakse koos § 5 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusega (ehitustegevus).

Eelnõu lisa 2 käsitletakse loomagruppe järgmiselt:

- piimaveiste alla kuuluvad piimalehmad;
- vasikate alla kuuluvad piimatõugu veiste lehm- ja pullvasikad vanuses 0–6 kuud;
- noorloomade alla kuuluvad piimakarjakasvatuse eesmärgil kasvatatavad veised vanuses 7–24 kuud või kuni poegimiseni;
- lihaveiste alla kuuluvad lihakarjakasvatuse eesmärgil kasvatatavad veised, kes on talvisel ajal valdavalt laudas, kus neil on vaba väljapääs lauda kõrval olevale jalutuslale, ja suveperioodil on karjamaal;
- nuumaveised on üle 7-kuused nuumamise eesmärgil peetavad mullikad kuni tapmiseni, keda peetakse sisetingimustes;
- võõrdepõrsaste all mõistetakse sigu alates võõrutamisest kuni lõppnuumale viimiseni;

- nuumsigade all mõistetakse sigu pärast võõrdepõrsaste perioodi lõppu, üldjuhul hiljemalt 3.–4. elukuust;
- põhikarja sigade all mõistetakse põhikarja taastootmiseks peetavaid sigu (emised ja kuldid);
- piimakitsede all mõistetakse piimasaamise eesmärgil kasvatatavaid kitsi;
- muude lindude alla kuuluvad munakanad ning munade saamise eesmärgil peetavad haned ja pardid;
- lihalindude alla kuuluvad lihakanatõugu kanad, kalkunid, lihatõugu haned, lihatõugu pardid, muskuspardid, sinikaelpardid, faasanid, vutid, pärlikanad ja nurmkanad, keda kasvatatakse lihasaamise otstarbel;
- sugulindude all mõistetakse nii lihalindude kui ka munatootmise eesmärgil kasvatatavaid põhikarja linde, sh vutte;
- tõupullide, välja arvatud ristandaretusloomade alla kuuluvad alates nende 12ndast elukuust loomad, keda peetakse põllumajandusloomade aretuse seaduse § 9 lõikes 4 sätestatud aretusprogrammi elluviimiseks vajaliku sperma saamise eesmärgil. Toetatakse taotlejaid, kes tegelevad aretusega põllumajandusloomade aretuse seaduse § 5 tähenduses, milleks on näiteks tõuraamatu pidamine, jõudlusvõime ning geneetilise väärtuse hindamine.

Nende loomaliikide suhtes, mida lisa 2 ei käsitle (näiteks küülikud), arvutatakse toetuse määra määruse § 9 lõikes 1 toodud alustel.

Eelnõu § 9 lõike 3 alusel on toetuse määr on kuni 5% võrra suurem, kui toetust taotleb § 2 lõikes 7 nimetatud noor ettevõtja või § 2 lõikes 6 nimetatud põllumajandustootjaid ühendav tootjarühm. Arvestades, et põllumajandustootmisega tegelevate töötajate keskmine vanus on suhteliselt kõrge, on eemärk veelgi soodustada noorte ettevõtjate investeringuid põllumajandustootmisesse või põllumajandussaaduste töötlemisse.

Eelnõu § 9 lõike 4 kohaselt on toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta kuni 500 000 eurot arengukava programmiperioodil (edaspidi *programmiperiood*) kokku. Arengukava programmiperioodiks on aastad 2014–2020.

Eelnõu § 9 lõikes 5 on sätestatud, et kui tõusigade aretamise ja levitamise tegelev tulundusühistu, kellel on vähemalt 25 liiget, taotleb toetust teadus- ja õppetöö korraldamise eesmärgil kasutatava aretusfarmi ehitamiseks, siis on toetuse maksimaalne suurus programmiperioodil kuni 1 500 000 eurot taotleja ja toetatava tegevuse kohta, arvestamata eelnõu § 9 lõikes 2 kehtestatud maksimaalselt toetatavat loomakoha maksumust.

Arengukava üheks prioriteetseks suunaks on ühistulise tegevuse toetamine. Olulised on ka põllumajandustoodete kvaliteedi parandamine (sh tõuaretuse kaasabil), teadmussiire ja nende sektorite tugevdamine, mida seni on vähem toetatud. Aretusfarmis on võimalik kasutada emiseid, kelle andmed on kontrollitavad Jõudluskontrolli Keskuses, ning paaritada neid parimate kultide spermaga. Aretusfarmist saavad seakasvatavad osta endale ristand-tõuemiseid, millega on võimalik kokku hoida aretuseks minevaid kulusid. Eesti seakasvatusel tervikuna on kasutamata arengupotentsiaali, tõhusam aretustöö, s.o sigade jõudlusvõime ja geneetilise väärtuse suurenemine aitab seda realiseerida ning samas suurendada ka seakasvatuse majanduslikku tasuvust.

Eelnõu § 9 lõikes 6 on sätestatud, et § 5 lõike 1 punktis 8 nimetatud investeringuobjektide (mobiilsed masinad ja seadmed) puhul võib toetuse suurus moodustada kuni kolmekordse taotleja toetuse taotlemise aastale vahetult eelnenud majandusaasta müügitulu suuruse. Nimetatud piirangut ei kohaldata § 2 lõikes 6 nimetatud tingimustele vastavate tootjarühmade puhul.

Selle kitsenduse eesmärk, et toetuse suurus on piiratud müügitulu suurusega, on tagada toetuse efektiivne ja eesmärgipärane kasutamine, samuti vältida taotleja võimalikku üleinvesteeringu ohtu (seda eelkõige suuremahuliste investeeringute puhul). Tulenevalt meetme eesmärgist suunatakse toetus taotlejatele, kes suudavad tagada investeeringule piisava omapoolse kaasfinantseeringu ning seeläbi tagada investeeringuprojekti elujõulisus tulevikus.

Eelnõu § 9 lõikes 7 on sätestatud, et kui toetust taotletakse eelnõu § 5 lõike 1 punktides 6–9 nimetatud tegevuste kohta, on toetuse maksimaalne suurus programmiperioodil iga punktis 6–9 nimetatud tegevuse kohta kokku kuni 100 000 eurot. Kui toetust taotletakse ka muude eelnõu §-s 5 nimetatud tegevuste kohta, siis on toetuse maksimaalseks suuruseks ühe taotleja kohta 500 000 eurot arengukava programmiperioodil.

Eelnõu § 9 lõikes 8 on sätestatud maksimaalne toetuse suurus kontserni kohta.

Eelnõu § 9 lõike 8 kohaselt on maksimaalne võimalik toetuse summa ühte kontserni kuuluvate ettevõtete kohta 500 000 eurot programmiperioodi jooksul kokku, Ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad loetakse üheks taotlejaks. Konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitsevat mõju omavateks ettevõtjateks on tegutsevad ettevõtjad, kellest üks omab teise suhtes konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitsevat mõju. Konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 kohaselt on valitsev mõju võimalus ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest.

Kontserni mõiste ei ole piiratud Eesti Vabariigi territooriumiga. Lõikes 8 sätestatu eesmärk on ebaterve konkurentsikeskkonna vältimine ning toetuse ühtlasem hajutamine enama arvu ettevõtjate vahel.

Eelnõu § 9 lõike 9 kohaselt antakse § 5 lõike 1 punktis 5 nimetatud viljapuuaedade ja marjaistandike rajamiseks vajalike istikute ostmiseks toetust, arvestades lisas 1 sätestatud istikute maksimaalset toetatavat ühikute arvu hektari kohta. Nende viljapuuaedade ja marjaistandike puhul, mida lisa 1 ei käsitle, arvutatakse toetuse määra määruse § 9 lõike 1 punktis 1 sätestatud alustel.

Eelnõu § 10 sätestab toetuse taotlusele esitatavad nõuded ja taotluse esitamise tähtaja.

Toetuse saamiseks esitab taotleja kirjalikult paberil või elektrooniliselt selleks ettenähtud tähtajal PRIA-le avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid ning elektrooniliselt Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus avalduse. Ehitustegevuse eelarve vormi ja hinnapakumise esitab taotleja Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus, kui taotletakse toetust ehitamiseks ehitusseaduse tähenduses.

PRIA koostab toetuse saamiseks esitatava avalduse, maksetaotluse, hinnapakumuste võrdlustabeli, ehitustegevuse eelarve vormi, enne kulutuste tegemist rahastatud tegevuse tasumise tõendamise teatise ja ehitustegevuse kulude kajastamise vormi ning avaldab need oma veebilehel.

Esitavad dokumendid peavad tõendama taotleja ja kavandatavate investeeringute vastavust eelnõu tingimustele ning võimaldama koguda vajalikke statistilisi andmeid, mida saab hiljem kasutada toetusega saavutatavate mõjude kindakstegemiseks. Taotleja võib esitada ettenähtud tähtajal ühe taotluse, mis võib sisaldada rohkem kui üht tegevust ja investeeringuobjekti. Taotluse ja neis esitatud andmeid tõendavate dokumentide esitamise tähtaja kuulutab välja PRIA, avaldades selle ametlikus võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 115 kohaselt peab taotleja esitama taotleja nõuetekohasuse tõendamiseks taotleja seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendava volikirja. Dokumendid esitatakse originaaldokumentidena, kui määruses ei ole ette nähtud dokumendi ärakirja esitamist.

Eelnõu §-s 11 on sätestatud nõuded taotluse osaks olevale avaldusele.

Avaldus peab sisaldama teavet, mille alusel saab kindlaks teha eelnõu tingimuste täitmise ja koguda vajalikke statistilisi andmeid, mida saab hiljem kasutada toetusega saavutatavate mõjude kindlakstegemiseks. Asjakohaseid dokumente nõutakse majandusliku jätkusuutlikkuse tõestamiseks. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 17 kohaselt toetatakse investeeringuid, mis parandavad põllumajandusliku majapidamise üldist tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust. Täiendavate andmete kogumise vajalikkus tuleneb komisjoni rakendusmäärusest (EL) nr 808/2014 jt õigusaktidest ning Euroopa Komisjoni koostatud meetme rakendamise juhendmaterjalist. Avalduses esitatud andmed peavad olema täielikud ja õiged. ELÜPS-i § 79 lõike 4 punkti 3 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotluses on esitatud valeandmeid või kui taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil.

Eraldi on välja toodud, millised dokumendid peab esitama FIE, kes peab raamatupidamise seaduse kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust. Äriühingute puhul kontrollib PRIA taotleja majandustegevuse vastavust eelnõu tingimustele äriregistri abil. Kassapõhiste FIE-de vastavust kontrollitakse tuludeklaratsiooni vormi E alusel, mille andmed saab PRIA Maksu- ja Tolliametist.

Kui toetust taotletakse sõnnikuhoidla ehitamiseks, siis määratakse avalduses esitatav loomühikute arv põllumajandusministri 14. juuli 2014. a määruse nr 71 "Eri tüüpi sõnniku toitaenete sisalduse arvestuslikud väärtused, sõnnikuhoidlate mahu arvutamise meetodika ja põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid" lisa 9 alusel. Avalduse allkirjastab taotleja või tema esindusõigust omav isik elektrooniliselt esitatava taotluse puhul digitaalallkirjaga või paberil esitatava taotluse puhul omakäeliselt.

Eelnõu § 12 lõikes 1 on sätestatud dokumendid, mille kaudu taotleja tõendab kavandatava investeeringuobjekti vastavust eelnõu tingimustele.

Eelnõu § 12 lõike 1 punktis 19 nimetatud kasutatud masinate ja seadmete puhul kontrollitakse masina ja seadme vanust üldjuhul tootja tehnilise passi andmete, ostu-müügilepingute, tootja välja antud garantiidokumentide, müüja kinnituste jms dokumentatsiooni kaasabil. Kahtluse korral võib PRIA kasutada masina või seadme vanuse kindlakstegemisel ekspertide kaasabi.

Eelnõu §-des 13 ja 14 on selgitatud taotluse vastuvõtmise ja kontrollimise protseduuri. PRIA kontrollib taotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu, taotluse tähtaegset esitamist, taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja, toetatava tegevuse ja investeeringuobjekti vastavust EL-i õigusaktides, ELÜPS-is, arengukavas ja määruses sätestatud nõuetele.

ELÜPS-i § 77 lõike 1 kohaselt hinnatakse nõuetele vastavaid taotlusi toetuse andmise tingimustes sätestatud korras ja hindamiskriteeriumite alusel. ELÜPS-i § 77 lõike 4 kohaselt võib toetuse andmise tingimustes ette näha, et taotlusi hinnatakse enne nõuetele vastavuse kindlakstegemist. Sellisel juhul kontrollitakse pärast taotluste paremusjärjestuse koostamist vähemalt nende taotluste nõuetele vastavust, mis kuuluksid paremusjärjestuse kohaselt rahuldamisele.

Kui kõigi taotluste rahastamise summa ületab toetuse jaoks kalendriaastal ettenähtud vahendeid rohkem kui 20%, kontrollib PRIA taotluse nõuetele vastavust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja, toetatava tegevuse ja investeringuobjekti vastavust eelnõus sätestatud nõuetele pärast taotluste hindamist. Nõuetele vastavust kontrollitakse siis üksnes nende taotluste puhul, mis kuuluvad rahuldamisele hindamistulemuste alusel koostatud taotluste paremusjärjestuse kohaselt.

Taotlusi võib hinnata enne nõuetele vastavuse kindlaks tegemist vaid siis, kui taotlusi on esitatud tunduvalt rohkem, kui toetuse eelarve võimaldab taotlusi rahuldada. Eelnõu raames loetakse selliseks juhuks seda, kui esitatud taotlustes taotletud toetuse summa ületab 20% ulatuses taotlusvooru eelarvet. Taotluste hindamist enne taotluste nõuetele vastavuse kindlakstegemist võimaldab erandjuhuna Euroopa Komisjoni juhendmaterjali “Draft Guidelines on Eligibility Conditions and Selection Criteria for the Programming Period 2014–2020” punkt 5.5.

Taotleja ja taotlus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele, kui kõik omavahel võrreldavad andmed on samased, ei esine ELÜPS-i § 79 lõikes 4 viidatud või nimetatud asjaolusid ning on täidetud kõik eelnõus sätestatud nõuded.

ELÜPS-i seletuskirjas ELÜPS-i § 79 lõike 4 kohta esitatud seletuse kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus ka siis, kui taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta vähemalt ühele nõudele, mis on esitatud taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele (välja arvatud toetusõigusliku looma või maa puhul), kui nõuetele vastavat taotlust ei rahuldata põhjusel, et ta ei kuulu rahuldamisele hindamiskriteeriumite alusel või kui taotluses esitatud andmed ei ole õiged või kui taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 60 kohaselt ei tohi anda toetusi isikutele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad on toetuse saamiseks vajalikud tingimused tekitanud kunstlikult, vastupidiselt toetuste andmise aluseks olevate õigusaktide eesmärkidele. Ülejäänud, EL-i õigusest otseselt mittetulevate taotluse rahuldamata jätmise aluste puhul on tegemist traditsiooniliselt esinevate alustega.

PRIA-l on vajaduse korral õigus kontrollida taotluses esitatud andmete õigsust ja dokumente taotleja juures kohapeal ning tema ettevõttes (sh hoones, kinnisasjal). Kui taotluses esinevad puudused ja muud ilmsed ebatäpsused, määrab PRIA haldusmenetluse seaduse kohaselt tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse määratud tähtajaks, loetakse taotlus tähtaegselt esitatuks. Kui puudust ei kõrvaldata tähtaegselt, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata.

Haldusmenetluse seaduse § 15 lõike 1 kohaselt on haldusorgan kohustatud talle esitatud taotluse vastu võtma sõltumata selle puudustest, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. Haldusmenetluse seaduse § 15 lõike 2 kohaselt määrab haldusorgan puuduste kõrvaldamise tähtaja, kui taotluses ei ole esitatud nõutud andmeid või dokumente või kui taotluses on muid puudusi. Taotluse läbivaatamata jätmise alused on sätestatud haldusmenetluse seaduse § 14 lõikes 6.

PRIA kontrollib, kas kõik omavahel võrreldavad andmed on samased, kas kõik võrreldavad andmed, sh analüüsivad finantsmajanduslikud andmed ja nende omavahelised seosed, seda samasust kinnitavad ja kas on täidetud kõik eelnõus sätestatud nõuded. Kui taotleja ja taotluse nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et taotleja või taotlus ei vasta vähemalt ühele toetuse saamiseks esitatud nõudele, taotluses on esitatud valeandmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil, taotleja ei võimalda kontrollida taotluse nõuetekohasust või taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud, teeb PRIA taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Eelnõu § 15 lõike 1 kohaselt hindab toetuse taotluseid PRIA. PRIA jagab taotluste hindamisel taotlused taotleja taotlemisele vahetult eelnenud majandusaasta müügitulu alusel tegevusvaldkondadesse.

Valikukriteeriumitega tagatakse taotlejate võrdne kohtlemine, rahaliste vahendite tõhusam kasutamine ja meetmete eesmärgistamine vastavalt maaelu arengut käsitlevatele liidu prioriteetidele.

Toetuste hindepunktide puhul on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 4 nimetatud eesmärkidega, mille kohaselt aitavad ühise põllumajanduspoliitika üldraamistikus maaelu arengu toetused, sealhulgas tegevusteks toidusektoris ja muus kui toidusektoris ning metsandussektoris, saavutada järgmisi eesmärke:

- a) põllumajanduse konkurentsivõime parandamine;
- b) loodusvarade jätkusuutliku majandamise ja kliimategevuse tagamine;
- c) maapiirkondade majanduse ja kogukondade tasakaalustatud territoriaalse arengu saavutamine, sealhulgas tööhõive loomine ja säilitamine.

Tegevusvaldkondadesse jaotamine võimaldab omavahel võrrelda sarnaseid taotlusi ning nende hulgast paremini välja valida neid, mis vastavad enam meetme eesmärkidele. Enamik hindamiskriteeriume on tegevusvaldkonniti samased. Tulenevalt tegevusvaldkondade spetsiifikast on tegevusvaldkonniti erinev müügitulu vahemik, vastavalt millele antakse kas rohkem või vähem hindepunkte. Kolmes tegevusvaldkonnas neljast on kasutatud ka valdkonnaspetsiifilisi hindamiskriteeriume.

Eelnõu § 15 lõige 3 kehtestab taotleja taotlemisele vahetult eelnenud majandusaasta müügitulu arvestamise tootjarühmade puhul. Tunnustatud tootjarühmade puhul loetakse tootjarühm sellesse valdkonda kuuluvaks, mis valdkonnas ta on tunnustuse saanud. Kuna tunnustatud tootjarühmad on tunnustamise menetluse käigus tegevusvaldkonnapõhiselt kontrollitud, siis ei ole täiendav halduskontroll müügitulu alusel põhjendatud.

Eelnõu § 15 lõike 4 kohaselt loetakse taotlejad, kes on suurima osa oma müügitulust saanud omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisest, tegevaks lõikes 2 nimetatud tegevusvaldkonnas “muude eespool nimetatud põllumajandussaadustetoodete tootmine, kaasa arvatud mesindus”.

Eelnõu § 15 lõike 5 kohaselt hindab PRIA nõuetele vastavaid taotlusi lisades 3–6 sätestatud hindamiskriteeriumite järgi, andes taotlustele hindepunkte ning koostades taotluste paremusjärjestuse.

Arvestades maapiirkondade majanduse ja kogukondade tasakaalustatud territoriaalse arengu saavutamist, sealhulgas tööhõive loomist ja säilitamist, antakse rohkem hindepunkte nendele toetuse taotlejatele, kellele ei ole varem määratud põllumajanduslikku investeeringutoetust, ja nendele toetuse taotlejatele, kes kavandavad investeeringu teha saarel. Eesti Maaülikooli poolt “Eesti maaelu arengukava 2017–2013” investeeringutoetuste rakendusanalüüside tulemused kinnitavad, et toetuse mõju ettevõtjate majandustulemustele on positiivne. Need toetuse saajad, kes on investeeringu ellu viinud ning väljamakse saanud, on võrreldes ülejäänud ettevõtjatega majandustegevust laiendanud ja intensiivistanud. Saartel tegutsevatele ettevõtjatele antav lisahindpunkt on vajalik, sest saartel olev põllumajandusmaa on keskmisest madalama boniteediga, tootmises kasutatavate sisendite hind on suurem (eeskätt transpordikulud) ja üldjuhul on põllumajandustootjal vähem võimalusi oma toodangu realiseerimiseks.

Arvestades keskkonnanohiu ja kliimategevuse tagamist, antakse rohkem hindepunkte sõnnikuhoidlate ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, kuna sõnnik on põllumajanduses suur keskkonnariski allikas – eriti nitraaditudlikul alal.

Laguuntüüpi sõnnikuhoidlate ehitamiseks antakse hindepunkte võrreldes teiste sõnnikuhoidlatega vähem, kuna HD-PE kilest põhjaga sõnnikuhoidlad on hoidla tühendamisel segamisseadmete poolt kergesti rikutavad ning hoidla põhja lekkeid on raske õigel ajal avastada, mistõttu valitseb suur oht põhjavee reostumiseks. Samuti on laguuntüüpi hoidlate ammoniaagi emissioon võrreldes teiste hoidlatüüpidega suurem.

Põllumajanduse konkurentsivõime parandamise eesmärgi saavutamiseks ning toetuse ergutava mõju tagamiseks on hindepunkti andmise puhul arvestatud, et ettevõtja peaks suutma investeeringu teha ilma toetuseta siis, kui investeering on ettevõtja jaoks suhteliselt väike (investeering moodustab väga väikese osa ettevõtja iga-aastasest müügitulust). Samuti ei soosita, kui ettevõtja soovib teha oma senise müügituluga võrreldes väga suure investeeringu, sest sellise investeeringu elluviimisega võivad talle kaasneda rahalised riskid. Valdkondi, kus riigisisene tarbimine on suurem kui tootmine (näiteks puu- ja köögiviljade, v.a kartulite tootmine ning marjade kasvatamine), saab lugeda perspektiivseteks ja arendamist vajavateks.

Nende investeeringute puhul, mida tehakse isevarustatuse taseme parandamiseks, antakse hindepunkte juhul, kui investeering on otseselt seotud tootmisega, nagu näiteks lindude pidamiseks vajalike toomishoonete ehitamine, lindude söödahoidlate ehitamine, lindude söötmiseks või lindude pidamiseks vajalike eriotstarbeliste masinate ja seadmete ostmise ning paigaldamine. Hindepunkte ei saa, kui investeering tehakse näiteks üldotstarbeliste traktorite, juurdepääsuteede jm sellise tarbeks, mis ei ole linnukasvatuse kui tootmisprotsessiga otseselt seotud. Samuti ei saa hindepunkte näiteks isevarustatuse taseme parandamiseks marjakasvatuse investeerimisel teraviljakombainide ostmise eest, küll aga marjakombainide ostmise eest.

Kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse taotlus toetusteks ettenähtud vahendite piires toetuse andmise tingimuste kohaselt.

Kui tulundusühistu taotleb toetust eelnõu § 2 lõikes 1 nimetatud ettevõtjana, siis toimub ka hindamiskriteeriumite rakendamine üldisel (s.o mitte nii, nagu tootjarühma jaoks eraldi kehtestatud) alustel.

Tootjarühmade korral vaadeldakse hindepunktide määramisel keskkonnalaste kohustuse olemasolu tootjarühmal. Tootjarühma liikmetel kohustuse olemasolu ei vaadelda. Samuti vaadeldakse toetuse varasemat saamist hindepunktide määramisel tootjarühmapõhiselt. Kui tootjarühmale ei ole varem määratud “Eesti maaelu arengukava 2007–2013” meetme 1.4 “Põllumajandusettevõtete ajakohastamine” raames toetust, siis saab tootjarühm rohkem hindepunkte olenemata sellest, kas tootjarühma liige on toetust saanud või mitte.

Kui tootjarühm on äriregistrile esitanud vähem kui kahe majandusaasta aruanded, siis loetakse puuduva majandusaasta tootjarühma müügituluks liikmete vastava aasta vastava müügitulu keskmist. Keskmise müügitulu puhul liidetakse liikmete müügitulud ja jagatakse liikmete arvuga ning arvutatakse selle alusel hindepunkt.

Hindamiskriteeriumi “Investeeringuga püstitatakse uus hoone või laiendatakse või rekonstrueeritakse olemasolevat” puhul loetakse ehitamisega seotud kuludeks otseselt ehitustegevusega seotud kulud. Ehitustegevusega seotud kuludeks ei loeta näiteks omanikujärelevalvet, ettevalmistavaid töid ja hoonesse masinate või seadmete ostu.

Mobiilsete masinate ja seadmete ostmisel võetakse abikõlbliku kulu määramisel arvesse hinnakataloogis määratud hinda. Toetust makstakse hinnakataloogis esitatud hinna või tegelike

kulude (olenevalt, kumb summa on väiksem) alusel. Kui koguinvesteeringu summa muutub taotlejast sõltumatute asjaolude tõttu, siis toetusraha tagasi ei nõuta.

Eelnõu § 16 lõikes 1 sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ei ületa tegevusvaldkonna rahastamise eelarvet ja kõigi taotlejate puhul ületab neile antud hindepunktide summa minimaalset taotluse rahuldamiseks vajalikku hindepunktide summat, rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkti 3 alusel.

ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkt 3 sätestab, et kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetuse eelarve piires toetuse andmise tingimuste kohaselt kõik taotlused.

Eelnõu § 16 lõikes 2 sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetatava tegevuse rahastamise eelarve, rahuldatakse taotluste hindamise tulemusel koostatud taotluste paremusjärjestuse alusel parimad taotlused ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkti 2 alusel.

ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkt 2 sätestab, et kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetuse eelarve piires toetuse andmise tingimuste kohaselt hindamistulemuste alusel välja valitud ja vajaduse korral paremusjärjestusse seatud parimad taotlused.

Eelnõu § 16 lõike 3 kohaselt on taotlus on nõuetele vastav, kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad Euroopa Liidu õigusaktides, ELÜPS-is, arengukavas ja määruuses sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 16 lõike 4 kohaselt moodustab toetuse taotluse rahuldamiseks minimaalne hindepunktide summa vähemalt 25% maksimaalsest hindepunktide summast. Taotlusi, mis nimetatud künnist ei ületa, ei rahuldata. Alus minimaalsete hindepunktide kehtestamiseks tuleneb ELÜPS-i § 79 lõike 1 sissejuhatavast osast, mis sätestab, et rahastamiseks peab taotlus vastama hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele. Taotlus jäetakse rahuldamata ELÜPS-i §79 lõike 1 alusel.

Eelnõu § 16 lõigete 5 ja 6 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise otsuse, taotluse osalise rahuldamise otsuse või ELÜPS-i § 79 lõike 4 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsuse 120 tööpäeva jooksul alates taotluse esitamise tähtaja viimasest päevast.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 60 kohaselt ei tohi anda toetusi isikutele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad on toetuse saamiseks vajalikud tingimused tekitanud kunstlikult, vastupidiselt toetuste andmise aluseks olevate õigusaktide eesmärkidele.

Eelnõu § 17 sätestab toetuse saaja kohustused.

Eelnõu § 17 lõike 1 kohaselt teeb toetuse saaja taotluse rahuldamise otsusest arvates kahe aasta jooksul investeeringu ning esitab investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni kaheksas osas.

ELÜPS-i § 75 lõike 1 kohaselt peavad maaelu arengu toetuse abil tehtavad kulud olema mõistlikud, vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks ning vastama asjakohastes EL-i õigusaktides, arengukavas ning ELÜPS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud

tingimustele, ning sama paragrahvi lõike 2 kohaselt peavad toetuse taotleja ja toetuse saaja järgima kulude tegemisel toetuse andmise tingimustes sätestatud nõudeid.

Eelnõu § 17 lõike 2 punkti 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud säilitama ja sihipäraselt kasutama toetuse eest soetatud investeeringuobjekti vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Lisaks on toetuse saaja kohustatud saadud toetusraha mittesihipärase kasutamise korral PRIA nõudmisel tagasi maksuma ning võimaldama teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet. ELÜPS-i § 11 lõikes 1 on sätestatud, et kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetusraha on eeskirja eiramise või hooletuse tõttu makstud alusetult, sealhulgas kui seda ei ole kasutatud sihipäraselt, nõutakse toetusraha toetuse saajalt, sealhulgas valikumenetluse korras valitud toetuse saajalt, osaliselt või täielikult tagasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1303/2013 ja (EL) nr 1306/2013 ning teistes EL-i asjakohastes määrustes sätestatud alustel ja tähtaegadel.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 71 lõike 1 kohaselt peab tegevuse puhul, mis hõlmab investeerimist taristusse või tootlikku investeeringut, maksuma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi, kui viie aasta jooksul arvates toetusesaajale lõppmakse tegemisest või vajaduse korral riigiabi eeskirjades kehtestatud aja jooksul leiab aset mõni alljärgnev sündmus:

- a) tootmistegevuse lõpetamine või üleviimine programmi piirkonnast välja;
- b) selline muutus taristu üksuse omandisuhetes, mis annab ettevõttele või avalik-õiguslikule isikule põhjendamatu eelise või
- c) oluline muutus toetatud tegevuse abil tehtud investeeringu iseloomus, eesmärkides või rakendustingimustes, mille tulemusena kahjustataks investeeringu algseid eesmärke.

Eelnõu § 17 lõike 2 punktide 2–6 kohaselt peab toetuse saaja tagama toetuse väljamaksmise aluseks olevate dokumentide nõuetekohasuse ja kulude abikõlblikkuse ning võimaldama teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja muid toetuse saamisega seotud kontrole ning osutama selleks igakülgset abi. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 59 kohaselt lükatakse toetuse- või maksetaotlus tagasi, kui toetusesaaja või tema esindaja takistab kohapealse kontrolli tegemist, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral.

Eelnõu § 17 lõike 4 punktides 1–5 on sätestatud toetuse saajale tingimused seoses bioenergia tootmisega investeringu tegemisega.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014 artikli 13 punkti e kohaselt kehtestavad liikmesriigid eri tüüpi seadmetele bioenergia, sh biokütuste tootmiseks kasutatavate teraviljade ja muude tärklikerikaste kultuuride, suhkru ja õlikultuuride maksimaalse osakaalu piirmäära. Bioenergia tootmise projektidele antavat toetust kohaldatakse ainult liidu õigusaktides, sh Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ artikli 17 lõigetes 2–6 sätestatud kehtivatele jätkusuutlikkuse kriteeriumitele vastava bioenergia suhtes.

Meetme juhendmaterjal selgitab, et elektri ja soojuse koostoomise puhul on suurem nende koostootmisjaamade efektiivsus, mis kasutavad ära tekkiva soojuse, mitte ainult ei tooda elektrit. Toidu ja söödakultuuride kasutamine seab surve toidu hindadele ja mõjutab maa kasutamist ning põhjustab seeläbi keskkonnale negatiivset mõju.

Euroopa Strateegiapaber biogaasijaamadest pärineva soojuse kasutamise kohta⁴ seab eesmärgiks elektri ja soojuse koostootmisjaamades bioenergia tootmise efektiivsuse

⁴ European Strategy Paper on Heat Use from Biogas Plants, Projekt No: IEE/11/025 August 2013, http://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/sites/iee-projects/files/projects/documents/biogasheat_european_strategy_paper_on_heat_use_from_biogas_en.pdf.

parandamise toomisprotsessis tekkiva soojuse parema ära kasutamise kaudu. Arvestades, et koostootmisjaamade puhul on energia säästuks mõistlik ja vajalik ära kasutada kogu toodetud soojus, loetakse kasulikult tarbitud soojuseks ka väljaspool ettevõtet tarbitud soojus. Näiteks kohustab ka Saksamaa taastuvenergia seadus biogaasikäitiseid ära kasutama vähemalt 60% tekkinud soojusest.

Bioenergia käitis ei tohi toota bioenergiat enam, kui on taotleja maksimaalne aasta keskmine energiatarve, sest selle meetme raames saab toetada investeeringuid bioenergia tootmisse, kui toetuse saaja kasutab toodetud energia valdavalt omatarbeks.

Eelnõu § 17 lõike 7 kohaselt ei ole eelnõu § 5 lõike 1 punktis 6 nimetatud istandike piirdeaedade rajamise puhul istandiku rajamise algustähtaeg määratletud, oluline on, et hiljemalt üks aasta pärast toetuse viimase väljamakse saamist on kogu investeeringuobjekti pindala ulatuses rajatud istandik, kus kasvatatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisa 8. rühma kuuluvaid puid, põõsaid ja mitmeaastaseid taimi, mis kannavad söödavaid vilju.

Eelnõu § 18 sätestab investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise korra. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 60 lõike 4 kohaselt tõendatakse toetusesaajate tehtud makseid arvete ja maksmist tõendavate dokumentidega. Kui seda ei ole võimalik teha, tõendatakse maksete tegemist samaväärsel juriidilisel jõuga dokumentidega.

Toetuse väljamaksmise aluseks on taotleja esitatav kuludeklaratsioon ning arve, kauba saamist, maksmise sooritamist ning töö tegemist või kauba üleandmist ja vastuvõtmist tõendavad dokumendid. Kapitalirendi puhul esitatakse lisaks kapitalirendile andja ja toetuse saaja vahel sõlmitud kapitalirendi leping ja maksegraafik. Lisaks esitab toetuse saaja § 5 lõike 1 punktides 1 ja 3 nimetatud tehtud investeeringu kohta andmed ehitise seotud kulude üksikasjade kohta.

Eelnõu § 19 sätestab, et toetus makstakse välja üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks ja üksnes siis, kui toetuse saaja on tegevused nõuetekohaselt ellu viinud. Otsuse toetuse maksmise kohta teeb PRIA sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik toetuse saaja arvelduskontole või kapitalirendi korral toetuse saaja nimetatud kapitalirendile andja arvelduskontole kanda kolme kuu jooksul arvates nõuetekohaste dokumentide saamise päevast. ELÜPS-i § 81 lõikes 3 sätestatud juhtudel tehakse toetuse maksmisest keeldumise otsus 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest. ELÜPS-i § 81 lõige 3 sätestab, et PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi. Sellisel juhul ei hüvitata toetuse saajale ka ettevalmistavale tööle tehtud kulutusi. Oluline on anda tähtaeg keeldumise otsuse tegemiseks, mitte niivõrd rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

ELÜPS-i § 80 lõike 2 kohaselt tunnistatakse maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise otsus kehtetuks, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) ilmneb asjaolu, mille puhul taotlust ei oleks rahuldatud;
- 2) toetuse saaja ei ole tegevust ettenähtud tähtaja jooksul ellu viinud;
- 3) tegevust ei ole võimalik tegevuse elluviimise tähtaja jooksul ellu viia;
- 4) toetuse saaja ei täida Euroopa Liidu õigusaktides või ELÜPS-is või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud kohustusi.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 64 kohaselt halduskaristust ei kohaldata, kui põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktide kohaldamisest tulenevate rahastamiskõlblikkuse kriteeriumite, kulukohustuste või muude kohustustega seotud mittevastavuse põhjuseks on vääramatud jõud.

Eelnõu § 20 järgi võib toetuse ELÜPS-i § 82 lõike 1 punkti 2 kohaselt riigieelarvelistest vahenditest maksta välja pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist tagatist nõudmata, kui töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning toetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa ning kui toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata liisingulepinguga soetatava vara puhul.

Eelnõuga ettenähtav rahastamisviis tähendab seda, et toetuse saaja toetatava tegevuse elluviimist võib rahastada enne töö, teenuse või kauba eest tasumist, kui toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne ning tehtud töö või osutatud teenus on lõpetatud või müüdud kaup on üle antud ning toetuse saaja on need vastu võtnud ja nende eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata kapitalirendi puhul.

ELÜPS-i § 82 lõike 7 kohaselt loetakse toetuse saaja piisavalt usaldusväärseks, kui:

- 1) tal ei ole riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud;
- 2) tema suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust;
- 3) ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasunud ettenähtud summas;
- 4) ta on varem ELÜPS-i § 79 (maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine) või ELÜPS-i § 82 lõike 1 kohaselt saadud toetust kasutanud sihipäraselt ja tähtpäevaks.

Omafinantseeringuga võrdne summa on rahasumma, mille toetuse saaja tasub isikule, kes osutab esitatud investeeinguobjekti hinnapakkumuse alusel toetatava tegevuse elluviimiseks toetuse saajale teenust, tegi tööd või müüs kaupa. Omafinantseeringuga võrdse rahasumma hulka loetakse selle isiku, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud kõik abikõlblikud kulud, millest on maha arvestatud tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel toetuse saajale makstav summa (ehk enne toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuse tegemist peab toetuse saajal olema arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud abikõlblike kuludest tasutud ainult see osa, mis jääb alles, kui arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud abikõlblike kulude kogusummast on arvestatud maha toetusmäära alusel kuludokumentis kajastatud abikõlblike kulude põhjal arvutatud toetuse summa), ning kõik mitteabikõlblikud kulud, mis mingil mõjuval põhjusel on nimetatud arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud. Näiteks kuulub arve-saatelehel või arve ära kirjal kajastatud mitteabikõlblike kulude (mis peavad toetuse saajal olema tasutud enne toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuse tegemist) hulka toetatava tegevuse käibemaks, kui toetuse saaja on käibemaksukohustuslane, ning ka muud mitteabikõlblikud kulud, mis on mingil põhjusel kuludokumentides kajastatud.

Toetatava tegevuse elluviimise rahastamine võib toimuda selliselt, et igal arve-saatelehel või arvel märgitud rahalisest kohustusest on tasutud omafinantseeringuga võrdne rahasumma, või selliselt, et maksetaotluses kõikidel arve-saatelehtedel või arvetel märgitud rahaliste kohustuste summast on tasutud vähemalt omafinantseeringuga võrdne rahasumma.

Eespool kirjeldatud viisil toetatava tegevuse elluviimise rahastamist sooviv toetuse saaja esitab PRIA-le maksetaotluse koos omafinantseeringuga võrdse rahasumma tasumist tõendavate dokumentidega. PRIA teeb toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuse pärast kulutuste abikõlblikkuse kontrollimist, arvestades seejuures toetuse saaja usaldusväärset, ning kannab toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuste alusel määratud raha toetuse saaja arvelduskontole. Toetuse saaja võib tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel saadud raha kasutada üksnes selle isiku väljastatud arve-saatelehel või arve ära kirjal märgitud toetatava

tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa. Toetuse saaja tasub pärast tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel saadud raha laekumist viivitamata kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma sellele isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa. Tasumise tõendamiseks esitab toetuse saaja PRIA-le seitsme tööpäeva jooksul arvates tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel saadud raha laekumisest vastava teabe koos maksmist tõendavate dokumentidega (arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse ärakiri või väljatrukk või arvelduskonto väljavõte).

ELÜPS-i § 82 lõikes 6 on sätestatud, et kui toetuse saaja tegevuses ilmnevad asjaolud, mis seavad kahtluse alla tema võime kasutada saadud toetust sihipäraselt ja tähtpäevaks, võib toetuse andja otsustada rahastamise väiksemas ulatuses, määrata abikõlblike kulude tegemiseks sama paragrahvi lõikes 4 sätestatud tähtajast lühema tähtaja või nõuda piisava tagatise esitamist. ELÜPS-i § 111 lõikes 1 on sätestatud, et kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetusraha on eeskirja eiramise või hooletuse tõttu makstud alusetult, sealhulgas kui seda ei ole kasutatud sihipäraselt, nõutakse toetusraha toetuse saajalt, sealhulgas valikumenetluse korras valitud toetuse saajalt, osaliselt või täielikult tagasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1303/2013 ja (EL) nr 1306/2013 ning teistes EL-i asjakohastes määrustes sätestatud alustel ja tähtaegadel.

ELÜPS-i § 82 lõike 4 kohaselt võib saadud toetust kasutada üksnes asjakohase tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks. Nimetatud kulude eest peab olema tasutud toetuse andmise tingimustes sätestatud tähtaja jooksul, kuid hiljemalt 2023. aasta 1. juuliks.

Eelnõu § 21 sätestab dokumentide säilitamise korra, millest tulenevalt määruse alusel esitatud dokumente taotlejale ei tagastata ning nimetatud dokumente säilitatakse PRIA-s kuni 2032. aasta 31. detsembrini.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 37 kohaselt teeb komisjon lõppmakse vastavalt vahendite olemasolule pärast maaelu arengu programmi rakendamist käsitleva viimase iga-aastase eduaruande kättesaamist, võttes aluseks kehtiva rahastamiskava, asjaomase maaelu arengu programmi viimase rakendusaasta raamatupidamisaruanded ning vastava kontrollimise ja heakskiitmise otsuse. Nimetatud raamatupidamisaruanded esitatakse komisjonile hiljemalt kuus kuud pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 2 osutatud kulude rahastamiskõlblikkuse viimast kuupäeva ning need hõlmavad makseasutuse kantud kulusid kuni kulude rahastamiskõlblikkuse viimase kuupäevani. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõike 2 kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetusesaajal ja need on tasutud ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast või 1. jaanuarist 2014 – olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem – kuni 31. detsembrini 2023. Lisaks on kulud EAFRD-st toetuse saamiseks kõlblikud ainult juhul, kui makseasutus maksab asjaomase abi tegelikult välja ajavahemikus 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023. Liikmesriikide kogemus näitab, et Euroopa Komisjoni viimane makse tavaliselt hilineb, ja seepärast sätestatakse dokumentide säilitamise lõpptähtpäevana 2032. aasta 31. detsembri, mis peaks sisaldama ka väikese varu. Dokumentide säilitamise kohustus kohaldub toetuse andmisega seotud isikule.

Eelnõu § 22 kehtestab rakendussätted 2015. aastal avatavatele taotlusvoorudele.

Eelnõu § 22 lõikes 1 sätestatakse, et kui taotleja taotluse esitamise aastale vahetult eelneva majandusaasta aruanne ei ole äriregistrile esitatud ja nimetatud aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole möödunud, siis loetakse 2015. aasta taotluste esimesel esitamise tähtajal taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud teine majandusaasta ja taotluste esitamise aastale vahetult eelnenud teiseks

majandusaastaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kolmas majandusaasta. Nimetatud erisus on vajalik, sest esimene taotlusvoor on planeeritud 2015. aasta veebruari, mil enamikel ettevõtjatel ei ole 2014. aasta majandusaasta aruande esitamise tähtaeg veel möödunud.

Eelnõu § 22 lõike 2 kohaselt loetakse tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidavate FIE-de puhul 2015. aasta esimesel taotluste esitamise tähtajal taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud teist majandusaastat ja taotluste esitamise aastale vahetult eelnenud teiseks majandusaastaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kolmandat majandusaastat, juhul kui taotleja ei ole esitanud 2014. aasta bilanssi ja kasumiaruannet.

Eelnõu § 22 lõike 3 kohaselt loetakse kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate FIE-de puhul 2015. aasta taotluste esitamise esimesel tähtajal taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud teist majandusaastat ja taotluste esitamise aastale vahetult eelnenud teiseks majandusaastaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kolmandat majandusaastat.

Eelnõu § 22 lõike 4 kohaselt vaadeldakse kohustuse olemasolu põllumajandusministri 21.04.2010 määruse nr 46 “Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” ja põllumajandusministri 20.04.2010 määruse nr 47 “Loomade karjatamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” alusel. Kui nimetatud kohustust omas mahetootja, siis tema saab hindepunkte mahetootmise kriteeriumi alusel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607).

4. Määruse mõjud

Arengukava raames välja töötatud määrus aitab kaasa põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamisele.

Määrus aitab kaasa põllumajanduslikust koormusest tulenevate keskkonnaohtude leevendamisele ja likvideerimisele, seda eeskätt sõnnikuhoidlate nüüdisajastamise ja rajamise abil.

Määrus aitab kaasa energiatootmise tarnekindluse, mitmekesisuse ja hajutatuse suurendamisele ning põllumajandusest lähtuvate saasteainete vähendamisele. Tegemist on EL-i kliima- ja energiapoliitika eesmärkidega, mis on ka Eestile siduvad.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Põllumajandusettevõtte investeeringutoetust rahastatakse 85% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 15% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme 4.1 “Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks” kogueelarve on 146 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (124,1 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 15% (21,9 miljonit eurot).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Keskkonnaministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot
Kantsler